

ДЖАНИ РОДАРИ В СЯНКАТА НА КОЛЕДНАТА ЕЛХА

Превод от италиански: Велимира Костова-Върлакова, 2014

chitanka.info

Многоуважаема госпожо Директор,

Не ми е известно дали публикувате произведения на котки. Но се надявам да направите изключение за настоящия разказ, защото е написан от котарак от добро, дори отлично семейство. Можете да поискате сведения за моя разказ от професор Гуидо Гуидолоти, в чийто дом съм се родил преди две години, или от професор Джовани Мариа Мартини, известен преподавател по математика в градския лицей, в дома, на когото живея сега, на креслото в трапезарията, избрана от мен като местожителство.

Не съм словоохотлив и избягвам да мяукам твърде много. Така че продължавам по същество. Като начало, става дума за скарване между по-младите синове на професор Мартини: споменатия Антонио Мартини, на 13 години, и споменатия Джан Луиджи Мартини, на 8 години. С по-големите синове не се занимавам: те, от своя страна, не се занимават с мен, нито ми дърпат опашката, нито ме карат да правя гимнастика, като да подавам лапа, да се изправям на задни лапи и други подобни. Именно всичко това съставя ежедневните ми отношения със споменатите Антонио и Джан Луиджи Мартини. Но аз толерирам тези неща, защото знам, че с децата трябва да бъдем търпеливи.

Една вечер в началото на декември бях задрямал на креслото, когато остри викове и разправии ме накараха да отворя очи.

— Няма да направя яслата, не, не и не! — викаше Антонио, като размахваше пръст под носа на брат си. — Правил съм вече десетина в живота си, винаги е едно и също. Искам да имам коледна елха, висока до тавана, с поне сто лампички и със звезда с пулсираща светлина. Знаеш ли какво е пулсираща светлина? Знаеш ли?

— „Пулсиращата“ светлина не ме интересува — отвърна Джан Луиджи, — можеш да си я сложиш в носа и ушите. А ако искам елха, отивам в градската градина. Там има много красиви. Казах, че ще направя яслата и ти няма да ме откажеш от моята идея. Между другото, ти дори не знаеш, че коледната елха е северняшки обичай; така каза моята учителка.

(Смятам, госпожо Директор, че малкият Джан Луиджи имаше намерение да каже „северен“: Той от разсеяност използва термина „северняшки“, чут по радиото. Моля да го извините и да четете понататък.)

— Яслата е детска работа, като приказката за Червената шапчица — отсъди „северняшкият“ деец.

— Ти си Червената шапчица — прозвуча отговорът.

Намекът за червеникавите коси на споменатия Антонио бе толкова очевиден, че почувствах мирис на кавга. За щастие в този момент професор Мартини сложи настрана вестника, зад който се бе спотаил, свали очилата и си прочисти гърлото.

— Хм, хм — изкашля се той.

Когато професор Мартини произнася „хм, хм“, не е както когато го произнася друг човек. Всички можем да правим „хм, хм“, дори ние котките; но не по този начин. Неговото „хм, хм“ прилича на изстрели от пистолет, като предупреждение. При този сигнал между четирите стени на трапезарията се възцарява пълна тишина, аз чувам пукането на опашката си, която щръква от страх.

— Излишен спор — каза неочаквано меко професор Мартини.

За наша изненада той изгледа втренчено синовете си, после затвори калъфа за очила, стана, върна стола до масата и обобщи:

— Няма защо да се карате. Антонио ще украси коледната елха, а Джан Луиджи ще подреди яслата. Така и двамата ще бъдете доволни. Къщата е голяма, има място за всички, докато не се наложи да я напуснем.

(Извинете ме, госпожо Директор, че отново се намесвам: трябва да ви уведомя, че професор Мартини се съди със собственика на къщата, който иска да го принуди да наеме апартамента на по-подходяща цена.)

— Ще имаме двойна Коледа — добави професор Мартини и се отправи към своето студио да преглежда класни работи, като мимоходом подхвърли едно: — Ти какво ще кажеш, Палета?

(Палета съм аз: семейство Мартини упорито вярва, че това е моето име. А всъщност не е. Аз нямам име и не държа да имам: разбирате, едно име води след себе си данъчен номер! Хиляди благодарности, предпочитам да живея инкогнито. Името е без значение, да ме наричат, както искат, аз никога не отговарям на въпросите им.)

Не отвърнах и на професора.

Няма да ви описвам, госпожо Директор, възбудата, която бащиното решение предизвика у двамата младежи: от радост те се

хвърлиха един другиму в прегръдките и съвсем забравиха, че преди малко щяха да си избодат очите. Аз също трябваше да участвам в това тържество и бях триумфално разнасян от Антонио, като че ли заслугата беше моя. После бях прехвърлен в прегръдките на Джан Луиджи, който крещеше в ушите ми:

— Палета! Победихме, чу ли? И двамата сме победители.

По мое мнение ставаше дума за равен мач, но, както е известно, нямам навика да съобщавам мислите си на ближните. През следващите дни ми се налагаше често да преминавам от обятията на единия в ръцете на другия. По ред на номерата момчетата упорстваха да ми показват с гордост коледните си произведения.

— Палета — викаше ме Джан Луиджи, като сочеше масичката, върху която издигаше своите планини от папиемаше, — това е пещерата, виждаш ли я? Не там, онова е пещта на хлебаря: овчарите, които отиват да се поклонят на Исус, са пътували през цялата нощ и са гладни, затова трябва да има хлебар. За по-богатите има и кръчма, с пиле от гипс на масата. За бедните са старицата с изварата и продавачите на печени кестени и на билки... Освен това овчиците, поголеми от теб са, знаеш ли? Ще се уплашиш, ако някоя от тях ти се изпречи насреща.

(В скоби, никога не съм се боял от овцете, представете си да се уплаша от онези там: с един удар на лапата мога да разкъсам цяла дузина от тях.)

— Там горе, на върха на хълма — продължи Джан Луиджи, — са влъхвите, които идват от Изток. Виждаш ли какви хубави камили водят? Харесва ли ти да яздиш камила? На мен да. Бих искал да пресека пустинята, да спя в шатрата на бедуините...

На Джан Луиджи му харесваше да си мечтае така, пред фигурките от коледната ясла. Постоянно сменяше местата на овчарите и ги мъреше нежно:

— Ти вече достатъчно го гледа! Сега пропусни напред този, другия.

Всеки ден местеше с няколко крачки напред камилите на влъхвите. И всеки ден носеше вкъщи нови неща: горски мъх за поляните, памук за снега, дори миниатюрна фигурка на каубой на кон, което предизвика критиките на Антонио:

— В онези времена — рече той — каубоите още не са били измислени.

— Реактивен самолет на коледната елха — срязва го Джан Луиджи — не е ли по-лошо, отколкото каубой в яслата?

Антонио ме изтръгна от ръцете на брат си и ме отнесе пред своя шедьовър, в противоположния край на гостната.

— Палета, лошо ли изглежда самолетът на елхата?

Дали стоеше лошо? Не знам. Елхата, най-общо казано, ми се струваше доста странна гледка: на нея бяха свили гнездо, така да се каже, стотици лъскави предмети, като например топчици и топки, звездички и звезди, и на фона на целия този панаир изпъкваха фигурите на свръхмодерни реактивни аероплани и дори междупланетна космическа ракета. Да, дължен съм да ви съобщя, че Антонио се стреми с всички сили да участва в екипажа, който ще извърши първия полет от Земята до Луната. (Добър му път!)

Къде повече ми се искаше да бъда оставен на спокойствие в моето кресло, но въпреки самия мен, с всеки изминат ден бях въвличан все повече в тази братоубийствена война.

Ала една сутрин, тъкмо се пробуждах от кратка дрямка, забелязах двамата братя, седнали един до друг, потънали в размисъл, почти прегърнати. Бяха сами вкъщи, ситуацията предразполагаше към бойни действия, при това без досадни свидетели. А те... какво ли толкова важно имаха да си кажат? Реших внимателно да слушам.

— Тате не трябва да знае нищо — възкликна Антонио с тих глас. — Има достатъчно грижи.

— Да, но е опасно! — настоя Джан Луиджи. — Трябва да го предупредим, задължително. Или поне да предупредим мама.

— Как ли пък не — противопостави се по-големият, — препоръчвам ти да постъпиш точно така. Тя ще се разплаче и ще усложни нещата.

— А ако наистина застрелят татко?

Глаголът „застрелят“ ме убеди, че беше важно да разбера повече. Като не исках да тревожа момчетата с моите въпроси (аз никога на никого не задавам въпроси, вие го знаете), скочих на масата и тихо се приближих. На килима лежеше смачкана хартийка, изписана с едри печатни букви. За щастие зная да чета. Неслучайно израснах в дома на образовани хора. Ето какво пишеше в бележката:

„Учителю, внимавайте! Някои слаби бележки за срока е по-добре да не ги пишете! В противен случай — куршум!!!“

Може да се изненадате силно, госпожо Директор, че съм повярвал сериозно, макар и за момент, на тази закана. Но в наше време това не са факти, които да бъдат омаловажавани. Има случаи на ученици, стреляли по учителите си за една лоша оценка. Вестниците писаха по въпроса, а аз понякога чета вестници. Вкъщи се говореше за тези грозни епизоди. Момчетата изглеждаха изплашени.

— Никой не трябва да знае за тази бележка — обяви Антонио. — И не само! От утре трябва да отваряме първи пощенската кутия. Татко е в опасност, но има нужда от спокойствие. Ние ще се погрижим да го пазим.

— Но как? — попита немощно Джан Луиджи.

През онази вечер професор Мартини забеляза с учудване странните маневри на децата си. Въртяха се около него, без да го изпускат от очи нито за миг, обменяха си погледи, пълни с някакви знаци: Джан Луиджи чак седна в скута му, нещо, което бе престанал да прави от няколко години.

— Няма ли война тази вечер? — попита професорът с усмивка.

Антонио с готовност започна да хвали елхата си, както обикновено. Джан Луиджи отвърна с половин глас и се затича да напои стадо овце в едно огледало; но аз добре видях сълзата, която се търкулна от очите му и се размаза по гладката блестяща повърхност на фалшивото езеро.

През следващите дни следях с известно безпокойство движенията на момчетата. Ставах много рано. Може би спяха на смени или пък се бяха уговорили с прислужницата да ги буди, под предлог да си подготвят уроците. Обикновено ме събуждаха в момента, когато Антонио или Джан Луиджи се връщаше от инспекцията на пощенската кутия. В два случая ги видях да си показват, изключително тайно, писма, подобни на първото. Чувах разговорите им, все по-предпазливи.

— Не правим и крачка напред! — оплакваше се Джан Луиджи.

С всеки изминал ден малкият ставаше все по-блед и нервен: госпожа Мартини бе започнала да се притеснява, докосваше челото му, за да измери температурата, гледаше гърлото му...

Крачката напред бе направена по моя заслуга. В една неделна утрин, спомням си отлично, в пощенската кутия имаше ново анонимно писмо. Антонио тъкмо го показваше на брат си, вратата на студиото се отвори и неочаквано се появи професорът. В бързината да скрие писмото, Антонио изпусна плика. За щастие професорът не забеляза нищо, тъй като аз седнах върху него.

Щом професорът излезе, Антонио ме накара да подскоча с вика си:

— Палета! Какво правиш, Палета?

Не правех нищо странно, обръщах плика от любопитство. Но Антонио бе много възбуден:

— Палета, ти си върхът! Разбрах, браво, да, да, страхотно, разбрах!

— Ама какво разбра? — питаше Джан Луиджи нетърпеливо.

— Гледай, върху плика няма марки. Аз не бях обърнал внимание, но Палета трябва да е забелязал и направи всичко възможно да ми го покаже.

— Значи, убиецът сам носи писмото! — извика Джан Луиджи.

— Млък! — предупреди го брат му. — Искаш всички да чуят ли? Сега е ясно какво трябва да правим. Да изненадаме убиеца и да го хванем.

Рисковано действие, госпожо Директор: но не трябваше да се обезкуражават момчетата. Затова запазих съмненията за себе си, като се задоволих с усилване на надзора. Стигнах дори до подслушване пред вратата на стаята им.

— Утре се обявяват оценките — каза Антонио, — няма да оставим татко сам дори и за минута. Хубавото е, че няма учебни занятия; ще го следваме навсякъде.

Добър план, помислих си, докато се връщах на креслото си. Но не бях подслушвал достатъчно. През нощта — стенният часовник показваше пет — двамата станаха безшумно: промъкнаха се в тъмнината, облякоха палта върху пижамите и излязоха на стълбището. Преварих ги с един скок.

— Вътре! Палета, върни се обратно! — заповяда ми Джан Луиджи полугласно. Но аз бях вече на долния етаж.

Във вътрешния двор, зад асансьорната клетка, има тясно и тъмно помещение, където портиерът си държи метлите. Точно там момчетата

се скриха, треперейки от студ и страх: оттам можеха да държат под око пощенските кутии, подредени на стената до входа и осветени от мъждукаща лампа. Аз се свих на прага пред портиерната, за да се спася от ледените плочки на пода.

Чакахме дълго. В шест часа портиерът се закашля в стаичката си, излезе по чехли във вътрешния двор и отиде да отвори входната врата. В същия час отваря и барът отсреща, а портиерът не може да започне чистенето, ако преди това не потопи нос в аромата на едно еспресо. Входната врата остана отворена и без охрана. Отвън нахлу мъгла, ледена и зла; не успях да потисна едно мяукане. Мислех за бедните деца, принудени да стоят неподвижно в тъмното, сами със студа и страха.

Представях си ги прегърнати, притиснати едно към друго, неспособни да отронят дума, със затворени очи. Трябваше да ги извикам по име, госпожо Директор, за да им вдъхна смелост:

— Антонио! Джан Луиджи!

Писклив, уплашен глас слизаше по стълбите:

— Антонио! Джан Луиджи!

Познах гласа на професор Мартини: навярно е открил отсъствието на децата, кой знае какви ужасни чувства изпълваха гърдите му.

Ето го, забързан, панически се спусна по стълбите: навярно отворената към стълбището врата го е насочила надолу. Чух го, беше на първия етаж. Скочих на четирите си лапи в уплаха. Какво ли ще направят момчетата? Дали ще излязат от скривалището си, плачейки и ще прегърнат татко си, или ще хукнат светкавично нагоре по стълбите?

Професорът бе на долното стъпало. В този момент Антонио изскочи от скривалището с вик:

— Внимавай, татко! Ще стреля! Ще те убие!

Едно момче се вмъкна крадешком във входа, изправи се пред пощенските кутии, с писмо в ръка. Понечи да се обърне и да избяга, но Антонио се хвърли върху него разярен и го повали на земята. Професорът остана неподвижен за момент, после се втурна към двамата, които се бяха счепкали на пода, разтърва ги и ги изправи на крака. Никой от тримата не проговори. В тишината се чуваше само тих, отчаян плач. Беше Джан Луиджи. Смелостта го бе напуснала в последния момент.

— Джан Луиджи, хванахме го! — триумфално извика Антонио.

— Джан Луиджи, къде си? — на свой ред извика професорът. — А ти, Антонели, какво правиш тук? Какъв е този плик?

Грабна го от ръката му, нервно го отвори и зачете:

— Гледай ти — вметна само, — като на кино. Винаги съм казвал, че на вас, момчета, трябва да ви забранят да ходите на кино. Хайде, ела горе. А вие двамата (Джан Луиджи също беше излязъл от скривалището, без да си избърше сълзите) пред мен, качвайте се!

Трите момчета тръгнаха бавно по стълбите с наведени глави. Аз изтичах пред тях да заема мястото си в креслото, за да присъствам на по-нататъшния развой на събитията. „Сега следва най-хубавото“, казвах си наум.

В семейния живот професор Мартини е специалист в приготвянето на шоколад. През онази утрин свари такова количество, че момчетата изпиха по три чаши всеки; не можеха да откажат.

Бедният Антонели не смееше да вдигне нос от чашата. Нищо, че беше на шестнайсет години, но в онази сутрин съм сигурен, че предпочиташе да бъде на не повече от четири, да е в детската градина и да се люлее на кончето-люлка.

— И така, вместо да си готвиш уроците, подготвяш куршум?! Добре, добре. От хапчета или на прах^[1]?

— Но, аз не...

— Ясно е, че не си искал да стреляш. Искал си да го направиш като на кино. А откъде знаеш, че ще ти пиша двойка по математика? Действително писах ти я, ето, виж! Но съм сигурен, че можеш да получиш и пет, и шест. Ти не подозираш, че имаш дарба за математика. Надявам се скоро да го разбереш. Преди края на учебната година. Знаеш ли, че и на мен математиката ми беше най-омразната дисциплина, когато бях малък. Три години подред се явях на поправителни по математика. Накрая толкова я ненавиждах, че започнах да я късам. А, ето ме — учител и то по математика.

Професорът продължи известно време да налива шоколад в чашите и да си бърби. Беше забранил на жените въпреки да влизат в гостната и говореше ли, говореше... Спомена и мен, наричайки ме, както обикновено, с онова смешно име, което не приемам: Палета.

Пръв се засмя Джан Луиджи. След малко и Антонио се усмихна. Накрая дори и Антонели вдигна глава: не се усмихваше, но си личеше,

че шоколадът му харесва.

— Свети Боже! — възкликна професорът. — Твоите не знаят къде си. Трябва да им се обадим, да не се тревожат. Аз ще се погрижа.

Отиде в антрето при телефона, чухме го да говори тихо.

Антонели се възползва от отсъствието на професора, за да се огледа наоколо. Внимателно проучи яслата, разгледа педантично коледната елха до последната клонка, но не изказа мнение. Джан Луиджи стана, отиде да помести по-напред влъхвите, защото беше минал още един ден.

В този момент направи ужасно откритие: електрическият контакт беше в другия край на гостната! Антонио щеше да запали звездата на елхата, а той нямаше да може да освети яслата!

— Може да се докара втори контакт до масичката — отбеляза Антонели — или да се удвои контактът до елхата.

— Двоен контакт? — попита Антонио.

— Ами, да. Струва стотинки. Бихте могли и да приближите яслата до елхата, ще спестите кабела.

Каква идея! Да се приближи яслата до елхата, след войната, която бе водена.

Ала за голяма моя изненада трите момчета пристъпиха веднага към действие. След няколко минути яслата и елхата оформиха общ кадър: изглеждаше, че елхата е израснала от хълма с влъхвите и беше толкова голяма, че клонките ѝ скриваха и последното куче, което пазеше стадото. Ясла в сянката на коледна елха!

Най-лошото настъпи по-късно, когато, ровейки из чекмеджетата, Антонио намери двоен контакт, а Антонели се залови да монтира кабелите с една отвертка. (Виждаше се, че има дарба и за електричество!) Едно, две, три... Двете звезди светнаха едновременно: кометата от яслата освети с червената си светлина реактивните самолети; звездата от елхата започна да пулсира, синя и великолепна, като неонов надпис, който светва и угасва, а овчарите, които гледаха нагоре, изглеждаха изпълнени с учудване. А професор Мартини? Възможно ли е един телефонен разговор да трае толкова дълго? Ето го и него, влезе в гостната и се усмихна. Бащинският му поглед се спря върху трите рошави момчешки глави.

Само аз забелязах появата на професора и му намигнах.

И той ми отвърна, госпожо Директор: професор Мартини намигна на котарака Палета! Виждало ли се е някога такова нещо? Вярвайте ми, това е самата истина.

[1] Polvere (итал.) — означава барут и прах. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.